یادەوەری

ئەفسانەی کانی ژنان

کەریم کاکە
kerimkaka@yahoo.com

وەرزی کەپرانە، بارەگا لە هەڵدێرێك هەڵیداوە، هەر کەسێك پێی بڕوا، ژنانی دەو رووباریش بە سەری راناگەن، ئەو هەڵدێرە قەت هی ئەوە نیە پێشمەرگە کەپری لێ هەڵبدا، نەك لەبەر هەڵدێری، نا، بەڵکو بە هۆی دوو دوو هۆی زۆر لە جێ، قەت نەدەبوو بارەگا لەو تەلانە بکرێتەوە، یەك/ ئێرە گوفەکە، تەمەنی ئەو گوفەکە هێندەی تەمەنی گوندە و هەرچی پیسی و پاشماوەی کۆن و تازەی گوندی هەیە، ئەوەتە لە پێش چاوان و لە بن لووتانە.. دوو/ ئێرە رێك سەر رێگەی کانی ژنانە.. بەڵام چی دەکەیت! گوێمان بە هیچ نەداو چەند کەپرێکمان هەڵدا، ئاخر ئەنگۆ ئەوە بزانن ئێرە لە دیدی سەربازییەوە باشترین جێگەیە، تۆپی هیچ دەولەتێك نایگرێتەوە.. راستی خەڵکی گوندیش هیچیان نەگۆت، لە بن لێوانیشەوە قسەیەکیان نەکرد، بۆنی نارەزایی بدا، بە پێچەوانەوە هەندێ نیشانەی پێخۆشبوونیان نیشاندەدا، یەك لەو نیشانانە گۆڕینی گوفەك بوو، لەو رۆژەوەی جێ کەپرمان خۆشکرد، زبڵ و زالیان فرێ نەدایەوە ئەو گوفەکەوە، لەولاتر زۆر دوور گوفەکێکی نوێیان کردەوە، ئەوەش روونترین بەڵگەی پێخۆشبوونە.. پوورە فاتم کە بە تەمەنترین ژنی گوند بوو، دەیگۆت:

هیچ شتەك هێندەی گوفەك گۆڕین زەحمەت نیە، تەنەکەی زبڵ هەر هێندەی فێرە جێگەیەك بوو، ورد وردیشی بکەیت بۆ خۆ هەڵڕشتن هەر دەچێتەوە جێی گۆڕینێ، بەڵام چ بکەین دەستی ئەنگۆمان شکاوە..

ئیدی گوند گوفەکیان گۆڕی بەڵام کانی ژنانیان نەگۆڕی..

گوند لە ئێمەوە دیار نیە، دووریش نیە تەنها گوفەکە کۆنەمان نێوانە، ئێمە لە هەڵدێرین و گوندیش لە سەرێ لە گۆڕاییەکی گەلەك گەورە جێگەی شارێکی لێ دەبێتەوە، کانی ژنانیش لە بنی دۆڵێ، لە نێوان کانی و گوند کۆنە گوفەك و کۆمەڵە کەپرێك و کانیەکی دیکە و گەلەك شتی دیش، ئەو نێوانە زۆر دوورە، خۆ پوورە فاتم هەتا لە کانی ژنانەوە سەردەکەوێ و دەگاتەوە ئاوایی رەنگە دە جار پتر بۆی دانیشێ و بە قەت کانیەکیش ئەو کانیانەی لە درەنگانی پایز لە لە وەرزی چکبوونن، ئارەقەی دەردەدا، وا بزانم پوورە فاتم چ خۆشیەك لە خۆشووشتن و چوونە کۆڵێ نابینێ، زۆر جار نەخۆشیش دەکەوت و دەهاتە کن برووسك، ئەو برووسکە دەیگۆت:

ئەگەر حەفتەیەك حەب و دەرزی لە گوند دەبڕم، دەبینن چۆن کەپرەکان بە بن زبڵ دەکەون..

ئەو کوڕە هەر لە خۆوە خۆی کردبووە دکتۆر، خولە پازدە رۆژییەکەشی تەواو نەکردبوو کە دکتۆرەکان ناوە دەیانکردەوە، لەکەپرە دەرمانخانەییەکە کە کەوتبووە سەرەوەی کەپرەکەی من، لایەك تایبەت بوو بە دەرزی، لایەکیش حەب، نەژاد ئەو کوڕەی هێشتا هەر لە نەژادی پێکەنین بوو، لێوەکانی بزەی هەمیشەییان گرتبوو، ئەو نەژادەی هێشتا سەردانی سەردەشتی نەکردبوو، هێشتا نەچووبووە پیاسەی باخ ئەو باخەی سەر گەڵای درەختەکانی پڕ لە کێشکە و بن درەختەکانیش پڕ لە منداڵ، هەندێ لەو منداڵانە من نەمدی بەس نەژاد گوتی کێشکە کوژیان بە دەستەوە بوو، هێشتا ئەو گوللەیەی کە هەر بە قەد زەنگیانەیەك دەبوو لە جێگەی خۆی نەبزووتبوو، نا هێشتا رێی هەڵە نەکردبوو، لە کێشکە لای نەدابوو، نەچووبووە چاوی نەژادەوە، نا هێشتا منداڵەکە لە رێی هەڵەیەکی منداڵییەوە،

چاوی نـەژادی نەڕژانـدبووە باخەکـەی سەردەشـتەوە- نـەژاد ئێسـتاش دوای ئـەو هـەموو سـاڵە هـەر بـە دوای چـاوە رژاوەکەیدا دەگەڕێ- ئەو نەژادە ناوی لە لای دەرزیان نابوو، بەشی ژنان، بە لایەکەی دیشی دەگۆت بەشی پیاوان.. ئاخر برووسـك هـیچ ژنێکـی بـێ دەرزی قوتـار نـەدەکرد، ژن سـووکە پەسـیوی گرتبـا بـێ دەرزی لـە دەسـتی برووسـك دەر نەدەچوو، حـەبیش تایبـەت بـوو بـە پیـاو.. هـەر کاتێـك نـەژاد باسـی ئـەو جیاوازییـەی دەکـرد، برووسـك هـاواری لـێ هەڵدەستا:

وا نیە، من کەی شتی وا دەکەم، دە بڕۆن لە پوورە فاتم بپرسن بزانن هەتا ئێستا دەرزیەکم لێی داوە!

وا بوو، لە ناو ژنان بەس پوورە فاتم بەر دەرزی برووسك نەکەوتبوو..

پێش ئەوەی پوورە فاتم لە هەڵلای بدا، من سەرهاتی وام بیستبوو کە هەڵلای وەکو پوورە فاتمی لێ بەرزبووبێتەوە، هەر لە منداڵییەوە سەرم سەرڕێژە لە سەرهاتی کانی ژنان، سەرهاتی وەها، ئەگەر بشخنکابام لە تینوێتیدا لام نەدەدایە سەر کانی ژنان، زۆر جار لە دوورەوەش نەمویڕاوە ئاوڕ لە کانی ژنان بدەمەوە، ئـاخر ئـەو چیرۆکانەی مـن دەمبیسـتن سوورهەڵگەڕابوون لە خوێن، خوێن لێیانەوە دەچۆڕا، لە ئاقاری کـانی ژنـان چـەندان پیـاو خوێنیـان رژاوە، هـەر لەبـەر ئەوەی بەوێدا تێپەڕیوە، یان تیچاوێکی داوەتە کانی ژنان، من بەو منداڵییە ئەو نهێنیەم بۆ نەدەبۆوە، نهێنیی کوشـتنی پیاوان بە هۆی کانی ژنانەوە، درەنگتر زانیم کـانی ژنـان کانیـەکی ئاسـایی نیـە، کانیەکـە بـۆنی نهێنیـەکانی ژنـی لێدێ، کانیەکە رێك بە واتای گەرماوی ژنان دێت، چ بلێی کانی ژنان چ بلێی گەرماوی ژنان هـەر یەکە، یـان بـە لای کـەمی لـە هەندێ کاتدا یەکن، ئەو کانیەی کە پوورە فاتمیش لێیەوە لە هەڵلای دا گەرماوی ژنان بوو، گەرماوی هـاوینی، کانیـەکی دی کە هەر نزیکی بارەگا بوو، ئەویش هەر کانی ژنان بوو بـە هـەموو تایبەتمەندیـەکانی ژنانیـەوە جگـە لـە گـەرماوی، ئەو کانیەیان هیچ هەڵلایەکی لێوە بەرز نەبۆوە..

ئیـدی پـوورە فاتم لـە هـەڵلای دا، لـە گـوێی مـن رێـك ئـەو هەڵلایـە بـوو کـە لـە سـەرهاتەکانی پلکە گورێـوە بـەرز دەبوونەوە، ئەو گورێیە لە سـەرهاتگێڕانەوە کـەس نەیدەگەیشتێ، ئـەو ژنـە سـەرهاتی بـە کـێش و سـەروا دەگێڕایـەوە، بەندی وەهای لۆ دەگۆتی مەپرسە، سەد بەندبێژی دەبەزاند، پلکە گورێ سەری سەرڕێژ بوو لە سەرهاتان، بەزمی کـانی ژنان لە کنە وی بوو، ئەو شەڕانەی بە هۆی کانی ژنانـەوە دەکەوتنـە نـاو بـەرەبابان و نـەوە لـە دووی نـەوە لـە خـوێن دەگەوزان لە کنە وی بوون، باشم لە بیرە کە دەیگۆت:

هاواری ستی گەیشتە ناو گوندی:
وەرن، هۆی! وەرن، بزانن چن دی!
حەسەنە شەلە بە چاوی مۆنی
لە لەشی رووتی ژنان دەرۆنی
کێ گوللەی هاویشت؟ برای ستیە
مەیتی حەسەنی لەوێ کەتیە
هە شەڕە شەڕە، هەی گەرمە شەڕە
دەستەك تفەنگە دەستەك خەنجەرە
رێی کانی ژنان سەرانسەر خینە
حەفت بریندارن، حەفتیش مردینە.....

لە دەست خۆم نەبوو، ترسام زۆریش ترسام، پوورە فاتم و ستیی ناو سەرهاتی پلکە گوریم لێتێکەڵاو بوو، نەمدەوێرا چاو هەڵێنم، دەمگوت ئێستا نا ئێستا لەو رێیە زەلام بەردەبێتەوە خوێن دەرژێ، پوورە فاتم چەندی پتر لە بارەگا نزیکتر دەکەوتەوە، ترسیش نزیکتر دەکەوتەوە، پوورە فاتم و ستی و ترس یەکانگیر بوون و بۆم لێك جیا نەدەکرانەوە، گەیشتە نزیك بارەگا:

با بزانم کامەتان بوون، بمرن باشتر نیە؟..

بەرپرسی بارەگا کێیە؟ کاوەی دەڵێنێ، بەردەوامیش دەمانچەی لە نێکیە ، لە کاتی چوونە حەمامێش لە خۆی نەدەکردەوە، چووە پێش پوورە فاتم و گۆتی:

+ پوورێ، هاوار مەکە، بزانم چ بووە، بە شێنەیی تێمبگەیەنە.

- چ بووە! ئەنگۆ نازانن، ئەوێ کانی ژنانە؟

+ با، دەزانین، بلێ..

- تازە پێشمەرگەك، بە چاوی خۆم دیتم، ئەگەر نەمدیتبا رەنگبوو باوەرم نەکردبا، لە کەلێنی دار و بەردانەوە، لە ناو دووکەلێ زەق زەق ، زیت زیت، تەماشای لەشولای ژنان دەکات، هێشتا چ بووە!

+ پێشمەرگەکە دەناسییەوە؟

- باشی دەناسمەوە، بۆ ئەو لایەش هات.

+ دەوەرە لە ناومان بگەرێ، پەنجەی لە سەر دانێ، پیاو نەبم ئەگەر یەك گوللەی لە ناو چاو نەدەم.

زراوم رژا، گەیشتمە ئەو باوەرەی کە بەندەکەی پلکە گوریێ جارێکی دی لەو تەلانە، لەو بارەگایەی نێوان گوند و کانی ژنان وەراست دەگەرێ و خوێن دەرژێ، ئاخر ئەو کاوەیە پیاوێك بوو هەر قسەیەکی بکردایە دەیگەیاندە سەر ئەگەر سور بیزانیایە سەریشی تێدا دەچێت، پیاوێك بوو لە شێنەیی تا بلێی نەرم میهرەبان، ناسك، قسە خۆش لە تووڕەییشدا میر غەزەب بوو بۆ خۆی، سمکۆی شکاك بە تۆزی پێی نەدەگەیشت، خوێن بەر چاوی دەگرت، لە خوێن بەولاوە چیدی نەدەدی دەیانگۆت جارەك لە پێشمەرگەیەك تووڕە بوو یەك خوترمەی خەواندبووە پشتی، کاوەی ئاسنگەر وای نەخەواندۆتە زوحاك، تەختی عەردی کردبوو، دەیانگۆت حەفدە مەتارە ئاویان پێدا پژاندبوو هێشتا بە خۆنەهاتبووەوە، لە هەمووش خۆشتر کاوە لە سەری بۆی گریابوو، ئێستاش وەك دەبینین کاوە لە باری تووڕەبوونە، من دەترسام پوورە فاتم، بەو چاوە کزانەی خۆیەوە پەنجە بخاتە سەر یەکێکمان و بلێ:

ئا ئەو کوڕە بوو لە پەنای بەردەکە لە کەلێنی پەلکە داران لە ناو دووکەلێ تەماشای سینگ و مەمك و ناو گەلێ ژنانی دەکرد..

دەمگوت دووریش نیە راستەوراست و پەنجە بە هەڵە درووستبووەکانی لە سەر سینگی من راگرێ، هەر لەو کاتەش کاوەی دەمانچە لە نێك کە تووڕەیی لە چاوی دەبارێ، ناوچەوانی من بکاتە نیشانە، ئاخر بەو دەستوبردە، بە دەستهەڵێنانەوەش راناگەم، بە هەڵاتن و خۆشاردنەوەش رانەگەم، بە راوەستە با تێکبگەین و تێتبگەینمیش راناگەم... دەمگوت دوور نیە ئەجەلم هاتبێت، ئاخر من یەکێکم لەو کەسانەی کە زۆر جار دەبمە قوربانیی پەنجە و ئاماژە هەڵەکان، هاتەوە بیرم، دە دوازدە کرێکار بووین لە خانوویێك ئیشمان دەکرد، ئەو کات مندالێ بووم، هەر پازدە شازدە سالێك دەبووم، هەر هێندەم زانی مندالێك کە پاقلاوەی دەفرۆشت دەستی بە گریان کرد و رۆیشت، بە دەم رۆیشتەوە جوونی دەدا و دەیگوت:

پاقلاَوه دەخۆن و پاره نادەن، باشه با لۆتان بمێنیّ..

هێندەمان زانی به خۆ و به پۆلیسێکەوه پەیدا بوو، پۆلیسەکه گوتی:

+ دەی بزانم کامەیان بوو خواردی و نەیدا

- ئەوه بوو، حەفت پاقلاَوەی خوارد و پارەی نەداوه.

(ئەوه) که من دەرچووم.. چەندی گوتم:

کوڕه وەڵلاّ من هەر پاقلاَوەیەکیشم نەخواردووه، لەگەلّ پۆلیس کەلّکی نەبوو، دەیویست بمبا بۆ مەخفەر، باش بوو وەستایەکه هاته ناو کێشەکەوه و کۆتایی پێهێنا.. ئیدی دەترسام پووره فاتمیش وەك ئەو مندالّه پاقلاَوه فرۆشه هەلّه بکات، ئەو جاره کێشەکه زۆر لەوه ئالۆزتره به وەستایەك و سەد وەستاش چارەسەر بکرێت، نابینن، کاوه دەستی له سەر دەمانچەیه..

ئێستا هەمووومان له بن کەپره گەورەکەین، چاوەکانی پووره فاتم له سەر یەك یەکمان دەگەڕێ، بەختیاریش که هەر به بەخه بانگ دەکرا، به زمانێکی گالّته ئامێز دەیگۆت:

چاوەکانی خۆت ماندوو مەکه نایبینیەوه، یەکێك کەتنی ئەوهای کردبێت، نایەت له پێش چاوی تۆ دانیشێت، هەسته ئەگەر نەساخیت، برۆ کن برووسك با یەك دوو دنکه حەبت بداتێ..

هەرچی کاوه بوو، به تووڕەییەوه دەیگوت:

لێی گەڕێ، با تەماشا بکات، شەرتبێت ئەگەر پەنجه له سەر منیش دانێ، دەبێت گوللەیەك له نێوچەوانی خۆم بدەم، بارەگای ئێمه قەت جێگەی بێ ئەخلاقی لێ نەبۆتەوه، ناشبێ..

دیار بوو پووره فاتم ئەوەی له دووی دەگەڕا نەیدەدیتەوه..

ڕەنگه دیمەنەکانی بن ئەو کەپره بەو شێوەیه نەبووبن که من دیتم و نیشانی ئێوەشی دەدەمەوه، بەلاّم من هێند تێکەلّی سەرهاتی کانی ژنان ببووم، هێند ترسابووم، دیمەنەکان له چاوی من وا خۆیان نیشاندەدا، قسەکانی پووره فاتم و ئەوانی دی وەها دەهاتنه گوێم

کاوه گۆتی:

ها، بۆت روونبۆوه که ئێمه نین، ئەوەش بزانه چەند کەسین هەموومان لێرەین، کەسمان نیه لێره نەبێت، پێشمەرگەی ئێمه شتی وا ناکات..

پووره فاتم گۆتی:

نا، نا خوانەخواسته نالّێم شتی وا له ئێوه دەوەشێتەوه، بەلاّم به خودای که تێر تەماشای لەشولاری کردین و لێمان له هەلّلاّ دا، بەو چاوانەی خۆم دیتم، بەرەو ئێره هاتەوه..

کاوه گۆتی:

+ ده هەسته یەك یەك ناو کەپرەکان بگەڕێ..

- نا، کوڕم شتی وا ناکەم، باوەڕ به توو دەکەم.

+ باشه ئەتو برۆ، هەر کاتێك ناسیتەوه وەره به من بلّێ..

بەخه به پێکەنینەوه، پێکەنینێکی وەها دۆلاّو دۆلّ دەنگی دایەوه:

ده وەلّلاّهی پووره فاتم، ئەمن بزانم ئەتو خەونت دیتووه، له خەونێدا..

ئەو بەخەیە قەت نەمدیتبوو لە خۆوە بێتە ناو قسان، هەتا جارێك هەڵیدەدایە قسان سەد جار خۆ هەڵدەدایە ناو زێ و دەهاتەوە دەرێش، خەڵکی دەو زێی گچکە بوو.

پوورە فاتم بزەیەکی هاتێ و تەواو...

پوورە فاتم وازی لێمان هێناو رۆیشت، کەچی کاوە وازی نەدەهێنا، ئەو کاوەیە وا بزانم لە سەر مەزهەبی مامە رەزاییش بوو، دەیگوت:

من دەبێت ئەو پێشمەرگە بێ رەوشتە ببینمەوە، ئەو ژنە لە خۆوە قسە ناکات..

دیتم لە بنەوە تەماشای برووسکی دەکرد، دەتگۆت شکی لە ئەوە، وەڵڵا هەر برووسك نا تەماشای هەمووانی دەکرد، کێ ئاگای لەو نەبا تەماشای دەکرد، گۆتم نەڵێ دێم دەست لە سەر دڵتان دادەنێم و ئەوی ئەو کەتنەی کردبێت، دەترسێ و دڵی خێرا لێدەدات، ئاخر کاوە بوو لە دەستی دەهات، ئەو بڕیاری دابوو ئەو کەتنکەرە ببینێتەوە، ئەو رێگەیەش رێگەی دەست لە سەر دڵنان رەنگە لای وی باشترین رێگە بێت، من هەر لە خۆوە وام بیرە دەکردەوە، رەنگە کاوە ئەو رێگەیەی بە خەیاڵدا نەهاتبێت، ئەو بیرکردنەوەیەی من رەنگە لەوەوە، لەو سەرهاتەوە هاتبێت:

لە سەرەتایی بووم، لە ناو پۆلێ، قوتابییەك کە کوڕی بەڕێوەبەری قوتابخانەکە بوو شتێکی بزر کردبوو، نازانم چی بوو، هەمموو قوتابخانەیان سەرو بن کرد نەیاندیتەوە، مامۆستای پۆلەکەی ئێمە کە وا بزانم ناوی نەجاح بوو، دیتم هەستا و یەك یەك دەستی دەخستە سەر دڵی قوتابیەکان و ناوە ناوەش دەیگوت:

ئەوەی دزیبێتی دڵی خێرا لێدەدا

من نەك هەر دڵ هەمموو لەشم هەڵدەرزی، لەرزینێك لە ناو بەفرێش بتبەستنەوە وا هەڵنالەرزێی، نەجاحە فەندی وا خەریکە دەگاتە من، چەندی دەمویست خۆم بەرزەفت بکەم بەلاش بوو، گەیشت، دەستی خستە سەر دڵم، مریشکی تازە سەربڕاوتان دیوە؟ رێك لەو مریشکە دەچووم، بەو چاوانەی خۆم دەمدیت دەستی مامۆستا لە سەر سینگم دەتگوت زۆر بە توندی تووشی نەخۆشیی لەرزۆکی بووە، یەکسەر پیلمی گرت و ویستی لە رێزێم بێنێتە دەرێ، لە دەرگا درا، بەردەستەکە هەر لە سەر دەرگاوە:

مامۆستا، بەڕێوەبەر گۆتی شتەکەمان دیتەوە، لە دووی نەگەڕێ..

مامۆستا کەمێك لێم دوور کەوتەوە و گوتی:

ئەتو نەخۆشی بڕۆ دکتۆر.

چوومە دکتۆر و نەخۆشیش نەبووم، ئێستاش لەو بن کەپرە ئەگەر کاوە بێت و دەست بخاتە سەر دڵم، دڵ هەر مریشکە سەربڕاوەکەی ناو پۆلە..

هەمموو ئەو بگرەو بەردەیە لە پێش نیوەڕۆدا بوو، کاوە لە سەر رۆیشتن بوو، باش بوو رۆیشت، ئیدی لە ناو خۆمان: ((کێ بوو کێ بوو)) سەد جار گۆترایەوە و نەگەیشتنە هیچ، منیش وەك کاوە تەماشای چاوانم دەکرد ئێ بەلکو شتێك بزانم، بزانم جگە لە من کەسێکی دیش هەیە شتێکی لێ بزانێت، لە چاوی کەس هیچ زانینێکم نەدیتەوە، من شتێکم لێی دەزانی لە ترسی کاوە نەك کەتنێك بەو کەتنکارە بکات بەردێکم لە سەری دانا و ئەو بەردی شاردنەوەیەم هەڵنەدایەوە و هەڵنەدایەوە..

ئەوهای گێڕایەوە:

((با بۆت بگێڕمەوە: ئەو کاتەی لە ناو گوندی تووشی تۆ بووم و لە وەلامی پرسیارەکەتدا گوتم: تۆزێك ئیشم هەیە

و دەچمەوە، نەچوومەوە، زانیم رۆژ رۆژی کۆڵکردنە، دوور لە هەموو چاوێك شۆڕبوومەوە، لە ناو توترکان جێگەیەکم بۆ خۆم خۆشکرد، جێگەیەك هیچ پاشایەکی ئێرانی چاوی بە جێگەی وا خۆش نەکەوتووە، جێگەیەکم هەڵبژارد هیچ جەنەراڵێکی روسی و ئەمریکی ناتوانن وا بە وردی جێگەی وا هەڵبژێرن، جێگەیەك راست و راست نیشان بپێکێ...))

راستی من زووم زانی شتێکی لە چاودایە، بە بەر چاوی مندا شۆڕبۆوە، بەلاّم حەزم نەکرد قسەی پێ ببڕم، بۆیە نەمگوت: مەڵێ دوور لە هەموو چاوێك.

((ئێ، هەرچی مێیینەی گوند هەیە بە رووتی رژانە ناو چاوی منەوە، چم دیت، برا چیم دیت! ئەوەی من دیتم یاخوا تۆش ببینی، تەماشا مەکە، هەر یەکەی شەرواڵێکیان لە خۆیان هەڵکێشایەو دەڵێی هەجیجین، وەرە کوڕی ئاسمان وەرە ناو توترکان و لە چاوی منەوە تەماشایان بکە، تەماشای حۆریە رووتەکانی بەهەشت بکە، بەهەشت! دە وەڵلاّهی ئەگەر یەکێك بێت و دڵنیام بکات کە بەهەشت هەیە و ئەوهاشە، لە سەر دەستی وی تۆبە دەکەم و رۆژی هەزار نوێژ دەکەم و هەتا رۆژی قیامەتێش بە بێ پارشێو بە رۆژی دەبم..))

لە بارەی ئەو بەهەشتەوە پرسیاری پێش وەخت لە سەرم سەریان هەڵدەدا و دەهاتنە سەر زارم و شەرم دەیگەڕاندنەوە.

((چم دیت، هاوڕێ چم دیت، هەموو جۆرە میوەیەك، ئەوە وەختی خۆی خزمێکمان هەبوو زۆر دەوڵەمەند، ماڵیان لە سنە بوو، کە دەچووینە ماڵیان هەرچی میوەی دنیا هەیە لە سەر مێز دەبینرا، میوەی وا هەبوو لە هیچ مەملەکەتێکی ئێرانێ دەستنەدەکەوت، کەچی لە سەرئەو مێزەی دەیڵێم دەهاتە ناو چاوت، ئەوەی ئەمنیش لە ناو ئەو تووترکانەوە دیتم ئەوهابوو، وەك مێزەکەی ماڵە سنەییەکە، بەلاّم ئەوەیان میوەی راستینە، ئا بە هەڵەدا مەچۆ، میوەی راستینەی سێو و هەنجیر و هەنار و گێلاس و پرتەقاڵ و لیمۆ و هەرمێ شفتی و ئەو شتە بێ تام و شامانە نیە، میوەی راستینە روومەتی سێوی و نا سێوەکە لادە، روومەت و لێو و مەمك و گۆی مەمك و ئیدی بۆ خۆت رێزیان بکە سەر بەرەو خوار، بەرەو سەرێ ، تەنیشتا و تەنیشت...))

ئەو کوڕە لە گێڕانەوە هیچ حەکایەتخوانێك نەیدەگەیشتێ، من هەرچی بکەم ناتوانم گێڕانەوەی ئەو وەك خۆی بگێڕمەوە.

((چم دیت! ئەوەی من دیتم کەس نەیدیتیە، مەمك بە هەموو جۆر و قەبارەکانیەوە، بە هەموو رەنگەکانیەوە، ئەو هەموو سمت و ناوگەڵ و... هەر وازی لێبێنم باشە، ناگێڕدرێتەوە، بە خودای ناتوانم وێنەی ئەو بەهەشتە بە لێلی و شێواویش لە گێڕانەوەمدا بە تۆی نیشان بدەمەوە، چ جوان بوو کەفی سابوون کە دەهاتە خوارێ بە سەر..))

هاتە سەر زارم بڵێم: دەی وردتر قسە بکە و وێنەکان روونتر و رووتتر نیشانبدەو.. بەلاّم شەرمم کرد و قسەم قووتدایەوە.

((ئەتو بۆ ناپرسی چۆن ئاشکرا بووم؟))

حەزم نەدەکرد زوو ئاشکرا بێت، دەمویست کات هەر کاتی پێش ئاشکرابوون بێت و بزانم کەف گەیشتە کوێ، بۆیە پرسیارەکەم نەکرد.

((کاکە ئۆقرەم لێ هەڵگیرابوو، دەمویست وەکو گورگ پەلاماری ئەوەیان بدەم کە هەر زۆر لە منەوە نزیك بوو،

ئەوەش ناکرێ، خۆم گرت، لە حەژمەتا جگەرەم پێکرد، جگەرەیەك دوو، سێ.. گوێم لێبوو یەکیان وا بزانم پوورە فاتم بوو:

ئەوە چیە، دەڵێی دووکەڵە لە ناو ئەو تووترِکانە..

هەر هێندەم زانی پوورە فاتم بە مەمکە چورچەکانیەوە بەرەو لای من هات، رووتێکی دیش کە مەمکەکانی رێك لە دێمکە دەچوون لەو لایەوە هات، جگە لە هەڵاتن بیرم بۆ هیچ شتێکی دی نەچوو، دەرپەرِیم، ئیدی بووە زاك و زریك.. گوێتان لێبوو، وا نیە!..))

من گوێم لە ڤیژە ڤیژێك بوو، بە هەندم هەڵنەگرت، بەڵام کە لە نزیك بارەگا پوورە فاتم لە هەڵلای دا هی ئەوە نەبوو بە هەندی هەڵنەگری..

ئەو کورەی ئەو کەتنەی لە کانی ژنان تۆمارکرد خەڵکی دیوی رۆژهەڵات بوو، دەنگێکی هەبوو، کەس لە دەنگی مەزهەری خالقیی جیا نەدەکردەوە، من جارێك ئەو دوو دەنگەم جوان لێتێکەڵاو بوو، ئەوە بارەگا لە بەرزایی چیایەك بوو ئەگەر لە دووربینێکی دوور دیتەوە سەیرت بکردایە، کێوی قافت دەدی، ئەو چیایە بە سەر دۆڵێکەوەیە هەرچی گوریس دنیایێ هەیە لێکدی گرێدە ناگاتە بنی، ئەو چیایە ناوی خۆی هەبوو، چەندی بۆی دادەمێنم نایەتەوە یادم، بەڵام ئەو چیایەی شانی بە شانی وی دابوو ئەز بێژم (بزنیك)یان دەگۆتێ، دۆڵەکەش ناوێکی وەك (زێوە)ی هەبوو، لەوەیان دڵنیا نیم، بەو دۆڵەدا رووبارێك چوار وەرزەی ساڵ هاژەی دەکرد دەتگوت ئاسمانی رژاوەتێ، شین، شین، لە ئاسمانی شینیش شینتر، رووبار هەر ناوێکی هەبێت من هەر بە رووباری شین ناوی دێنم.. ئێ، ئەوجا با زۆر لە مەزهەری خالقی دوور نەکەوینەوە، دەمەو زستان بوو، هێشتا لە هیچ جێگەیەك کلۆ بەفرێك نەکەوتبوو کەچی لەو بارەگایە یەك چۆك پترِی تێکردبوو، بارەگا سێ چوار ژوور بوو، من تازە گەیشتبوومە ئەوێ، خۆم دابووە بەر سۆبە، لە ژوورەکەی ئەو لاوە، مەزهەری خالقی هەڵیدا لە (شیرین تەشی دەرِێسێ) بەڵام بە بێ مۆسیقا، لام سەیر بوو ئەوە یەکەم جارە بە دەنگی مەزهەری خالقی گوێم لە شیرین تەشی دەرِێسێی بێ مۆسیقایە، نەشمزانیبوو مەزهەر هاتبێتە ناو پێشمەرگە، دێتە بیرم تەواو حەپەسام، باشم لە بیرە پرسیم:

+ ئەرێ بە من بڵێن، من خەون دەبینم یان تێکچووومە؟

- هیچیان، بۆ چی بووە؟

+ خالقی چ دەکات لێرە!

- ئۆی! ئەوە هەر ئەتو نی ئەوەت بەسەر دێت.. خالقی دەمێکە لێرەیە و پێشمەرگەیە، بەڵام ئەوەیان مەزهەر نا ئەمیری خالقییە..

چەند شەوێك لەوێ لە بارەگای خالقی مامەوە..

پێمگۆت:

من لە جیاتی تۆ بم، لە بنی جگەرە ناکێشم.

بە حەپەساوییەوە گۆتی:

لەبەرچی؟

گۆتم:

لەبەر دوو شت، ڕەنگە کار لە دەنگت بکات، دواییش ئەگەر جگەرەکێش نەبای لە ناو توتڕکان ئاشکرا نەدەبووی و لە بەهەشتیان راونەدەنای.

بە پێکەنینەوە گۆتی:

یەکەمیان گرنگ نیە بەڵام هی دووەمیان وەیە.. دەی تۆش وەك من ئازابە، من لەو بارەگایەی ئێوە بام، ئەگەر لێرەوە تا سەر کانی عەردم کون کردبا، دەبا لەگەڵ هەموو ئاگرکردنەوەیەك خۆم بگەیاندبایە کانی.. دەی هەر پرسیارێکم لە بارەی لەشولاری کچ و ژنانی ئەو گوندەوە لێدەکەیت، بە وردی وەڵامت دەدەمەوە، دەزانم چەند خاڵیان بە لەشەوەیە، خاڵەکان کەوتوونەتە کوێ...

ئێستا وا لە نزیك ئەو گوندە پیاسە دەکەین کە چەند حەفتەیەك لەمەوپێش ئەو خالقییە کەتنێکی لە کانی ژنان نایەوە و وا بە ناسکیش بۆ منی دەگێڕێتەوە، ئەو لە بارەگایەکی دی بوو، بە سەردان هاتۆتە لای ئێمە، ڕەنگە ئەو جارەش بۆ نانەوەی کەتنێك هاتبێت ..

لە پڕدا خالقییانە تێیهەڵکرد لە گۆرانیەك کە لەو کات و ساتە چاوەڕێی گوتنی ئەو گۆرانیەم نەدەکرد:

هێندە دڵ پڕم حەز دەکەم بگریم

لە فرمێسکی چاو مەرهەمێ بگرم..

گۆرانیەکە ئەو خولیایەی لە سەرم ڕەواندەوە کە لە قسەکانی ئەوەوە هاتبووە سەرم، خولیای گەیشتن بە کانی ژنان..

ئەو جۆرە خولیایانە تۆز نین نیشتبنە لچکی کراسەکەتەوەو بە پتێ بیتەکێنێ و تەواو، نا، ناڕەوێتەوە، هەمیشە لە دەورت دەخولێتەوە، من لای خۆمەوە بڕیارم دا ئەگەر بە دەردەکەی ئەمیریش بچم لەویش خراپترم بەسەر بێت، دەبێت خۆم بگەیەنمە ناو تووتڕکان و ژنانی ئاوایی بە رووتی ببینم، پتریش مەبەستم ئەو کچە بوو کە بە مانگی گوندی ناوی رۆیشتبوو، وەك دەیانگوت: (...) ٭ هەمیشە مانگە شەوە، چوار وەرزەی ساڵ، سی شەوەی مانگ مانگەشەوە و مانگەشەوە..

((گەیشتن بە ناو تووتڕکان پیاوی خۆی دەوێت، ئازایەتییەکی ئەفسانەیی دەوێت، شەڕکردن لەگەڵ فڕۆکە و دەبابە و ئەو شتانە فشەیە، ئازایەتیی لەو شتانە بە دیار ناکەوێت، ئەوە ئازایە کە دەگاتە ناو تووتڕکان و هەموو ژنانی گوند بە رووتی دەبینێ)) ئەوە قسەی مام بایز بوو، دوای ئەوەی شتێکی لەو بارەیەو زانیبوو، زۆر جار ئەو قسەیەی دەگۆتەوە، ئەو مام بایزە لەمێژ نەبوو لە رووسیا هاتبۆوە بەردەوام و جار لە دوای جاریش لە دڵەوەترِ دەیگوت:

من لە بەهەشت هاتوومەتەوە، بەهەشت ئەگەر هەبێت رووسیایە، ئەگەر نەشبێت هەر رووسیایە.

بە گاڵتەوەش دەیگوت:

بەڵام دیارە لەو دۆڵەش بەهەشتێکی دیکە هەیە، نەمانزانیوە!

بە درێژایی هاوینێك هەموو ئەو رۆژانەی پێش ئەوەی ژنان بە مەنجەڵ و بوخچەی جلکانەوە شۆڕببنەوە بەرەو بنی دۆڵێ و دووکەڵ بەرز ببێتەو، من خۆم ئامادە دەکرد و چاوم لەو رێیە دەگێڕا کە دەمباتە ناو تووتڕکان، ئێستا و ئێستاش ئەو رێیەم نەدیتەوە.. ئەو کاتانەی لە کانی ژنانەوە دووکەڵ دەگەیشتە تاقی ئاسمانێ و با بەرە و

کەپرانی دەهێنا، زۆری نەدەما خۆم لە تاوێرێك گرێدەم و غلۆری بکەمەوە، ئیدی باوەڕم بەوە هێنا کە:

((گەیشتن بە کانی ژنان ئازایەتییەکی ئەفسانەیی دەوێت))

* ناوی گوندەکە ناهێنم.